

na učiteljske v Ljubljani in v Maribor, kjer naj vcepita učiteljskim veselje in znanje do vrtnarstva, za mlajše učitelje pa priredita 2letna obvezna počitniška tečajja potem šele stopita na deželo, delajta načrte in nadzirajta, ko bosta imela kaj in koga. Dotlej pa naj delajo poročila do sedanjih okrajnih šolskih nadzornikov ob priliki inšpekcije na šoli in se izognemo drugim stroškom. Poznamo dobro voljo in delavnost obeh naših vrtnarskih nadzornikov, zato kličemo: »**Država, plačaj svoje delavce. Če hočeš, da bo njih delo imelo uspeh!**«

Inicijativno za zgoraj omenjeni odlok z dodanim pravilnikom in poslovníkom so dalj šolniki, ki so odlikovali kot večji vrtnarji in sadjarji, ki so s pridom poučevali mladino in odrasle kmetijstva zlasti sadjarstva ter bili tudi za odlične uspehe odlikovani. Tudi mnoga učiteljska društva so od ok preučevala, ker se zavedajo, da je nujna potreba prilagoditi pouk praktičnim potrebam naroda. Zlasti krajni šolski sveti se morajo zavedati važnosti kmetijskega pouka, kateremu naj služi kot učilo urejen šolski vrt. Zanj morajo več žrtvovati kakor so do sedaj, ko je bilo na večini vse breme za šolski vrt naloženo učitelju vrtnarju.

Ravno potom tega odloka se hoče izdatno pomagati učitelju. Čuditi se moramo vnetemu zagovorniku krajnih šolskih svetov. Številke v proračunih so v istini visoke, a vrednostne vsote ne dosega proračunov iz mirnih časov.

Starejši učitelji niso imeli boljše izobrazbe iz kmetijstva in vrtnarstva kakor jo ima sedanji naraščaj, na so kljub temu dobri vrtnarji in sadjarji, med njimi nekateri pravi strokovnjaki, ki so si na tem polju iztekli velikih zaslug. Imeli so gotovo več smisla za pravo narodovo izobrazbo, katere manjka mlademu naraščaju. Da je učiteljske potrebe reforme, to je jasno. Pisalo se je v tem že veliko — storilo se nič. Gotovo je, da je treba učitelju več znanja iz kmetijstva in nar. gospodarstva, pa je treba tudi volje in dela. S tečajji se ne doseže Bog ve kaj; Lanski se ni mogel nič vršiti — ker ni bilo udeležencev. Torej sploh nobene volje.

Odlok ne navaja nobenih novih nadzornikov ampak izročja skrb za povzdigo šolskih vrtov v roke delavnih učiteljev, ki bodo v ožjem krogu tovarišev vzdignili zanimanje. Obveznosti ni nobene. Kdor noče dvigniti naš ugled med narodom bo izvršitev odklonil pa mir besedi. Edina točka bi bila potnina. Če bi bila ta nakazana, bi ne bilo tega pisanja. Gotovo upravičena zahteva ki se bo sigurno doseglja, ko se razmere nekoliko uredijo. Zleteti bi bilo več resnega prevdarka in stvarne presoje.

Iz Jugoslavije.

— **Stanovanjske doklade poročenim učiteljicam se izplačajo.** Ministrstvo je rešilo vprašanje izplačila stanovanjskih doklad poročenim učiteljicam učiteljskih porodic v našem smislu in se bodo doklade izplačale v smislu člena 21. zakona o draginjskih dokladah in zadnje uredbe.

— **Si tacuise...** Pred kratkim smo čitali v »Učit. Tov.« članek o draginjski izpodi peresa g. M. Zora. Z njegovimi izjavami se prav strinjamo, saj naši prazni želodci kruto občutijo žalostno vladno politiko. Le nekaj je pogršel tovariš Zor. Na koncu namreč pripominja, da bomo, če vlada ne ustreže našim upravičenim zahtevam, iskali kruha tam, kjer nam ga bodo radevolje ponujali. Kje bi to bilo, ni težko uganiti! Ta zadnja opomba je torej malo prehluda, ker bi znala vreči zelo slabo luč v naše vrste. Čim bolj nas bodo pritiskali, toliko tesneje se moramo okleniti n a š e organizacije, saj le na ta način moremo upati na uspeh. Pomisliti moramo tudi, da če bi nas mnogo iskalo kruha tam, kjer »nam ga ponujajo« bi s tem žrtvovali celo vrsto naših tovarišev, ki jim kruh ne bi bil nikdar na ponudbo, ampak bi jim bil odvzet še ta borni kosček, ki ga imajo sedaj. — S svojim izvenšolskim delom so si pač nakopali smrtne sovraštvo! Le omahljivci in neznačajneži bi dobili pomoč, naravnost rečeno — v farovžu. Teh pa v naših vrstah ni in jih biti ne sme. —C.—

— **Tovarišem in tovarišicam vseh okrajnih učiteljskih društev!** Razposlali smo 1. zvezek »Stanovsko strokovne knjižnice pov. UJU« na predsedstva vseh okrajnih učiteljskih društev. Določite takoj enega tovariša ali agilno tovarišico na svoji šoli da prevzame knjižico za vse člane na svoji šoli od predsedstva. Razpečajte takoj knjižico in plačajte jo takoj, da nam predsedstvo lahko takoj nakaže

celotno vsoto. Saj je cena najnižja kar smo ji mogli postaviti. Knjižica vam daje vse informacije glede naše organizacije. V slogi je moč!

— **V razglasu o pričetku »Usp. izp. pitov«** na učiteljski v Ljubljani je pomotoma naveden kot začetek izp. pitov dan 24. aprila mesto 27. aprila. Ravnateljstvo nas prosi, da opozorimo učiteljsko, da se izpiti prično v Ljubljani šele 27. aprila.

— **Slovenska šolska Matica** je razposlala te dni svojim poverjenikom nabitralne pole in položnice za l. 1923. Če kdo poverjenikov ni pošiljal preiel, naj se zgleda da dobi nove tiskovine. Nabiralne pole in letnico je poslati odboru po društvenih pravilih do konca junija tek leta. Časa za pristopanje k Matici je dovolj; naj bi ne bilo člana učiteljskega stanu, ki bi ne bil član S. Š. Maticice!

Počitniški izlet. — Vse tov.-ice, ki so se javili za poč. izlet, prosim, da se udeležijo II. sestanka v soboto, 31. t. m. ob 10. uri dopol. v hotelu Tivolil. Vabijo se tudi oni tov.-ice, ki se še niso prijavili. (Zadnji »U. T.« o poč. izl.) Tov. Zadnji čas je, da se definitivno pomenimo o izletu! — S. M.

— **Tovariše-lovce**, ki nam pošiljajo ustreljene živali prosimo da nam pošljete vsakokrat znesek poštnine in stroškov, da jim istega povrnemo. Vse pošiljate naj se izroče v »Učit. tiskarni«. Zaenkrat vsem dosedanjim pošiljateljem iskrena hvala. — **Tvornica učil.**

— **Poroča se nam**, da so se kape Hyg za uničevanje glavnih uši, katerih je že mnogo v uporabi zlasti na šolah in zavodih, prav dobro obnesle. Vsem šolam se nabava tega uspešnega sredstva najhote priporoča. — **Tvrdba Viktor Bohinec**, zastopnik »Continental«, Ljubljana, Dunajska cesta 21 je dobila novo pošiljatev teh kap ter lahko takoj vsem naročilom ustreže. — **Cena komadu Din 46.**

Učiteljski pravnik.

— **§ Krivična uvrstitev učiteljic žen. roč. del in otroških vrtnaric.** Spodaj smo navedli stališče oblasti glede uvrstitve otroških vrtnaric in učiteljic žen. roč. del po zakonu o draginjskih dokladah. Vlada se sklicuje na člen 29 srb. šol. zak. in na besedo »stažnost« v členu 5. zakona o drag. dokl. in člen 29 srb. šol. zakona. Naše mnenje je, da je to popolnoma napačna podlaga, ki so si jo vzele oblasti. — Pri presoji za uvrstitev se merodajne le fiktivne razmere in pa uvrstitev kategorij z enako izobrazbo pri drugih strokah državne službe, tako da bodo vse stroke enako uvrščene. **Faktične razmere so sledeče:** S plačo 600 Din danes noben samostojen človek ne more živeti. Plača 600 Din je ne vredna poklica vzgojiteljice mladine, kateremu poklicu in stroki je dati prednost pred drugimi strokami državne službe s pisarniškim poslom. Otroške vrtnarice in učiteljice žen. roč. del morajo plačevati stanovanje enako drago kakor vse drugo učiteljsko, torej morajo prejemati tudi stanovanjske doklade. — **Po analogiji:** Poštne službenice, ki imajo isto predizobrazbo in strokovni izpit, enake vrednosti kot otroške vrtnarice in učiteljice žen. roč. del so uvrščene pod člen 5 zakona o drag. dokl. in prejemajo po tem členu oseb. dokl. in stanovansko doklado; torej je popolnoma krivično, da se otroške vrtnarice in učit. žen. roč. del ki imajo istovredno kvalifikacijo in odgovornejši poklic, uvršča v nižji člen.

— **§ Neredno prejetje mesečne plače in vzrok zakasnitve.** Pred kratkim smo priobčili tozadeven dopis na računski oddelek pri pokrajinski upravi, da nekateri šole dobe mesečno plačo šele 5. ali 8. v mesecu. Prejeli smo pojasnilo, da računski oddelek najkasneje 25. vsakega meseca likvidira plače, torej bi se izplačilo lahko izvršilo 1. v mesecu. Krivda leži na lokalnem poštnem uradu, ki prejme sicer nakazilo, a čaka na razpoložljiv denar za izplačilo. Zaradi tega tudi često zataji in se izgovarja na nakazilo. Šolskim vodstvom, ki ne prejemajo redno plače svetujemo, naj se obrnejo uradno direktno na poštno ravnateljstvo in naj prosijo, da naj točno 1. vsakega meseca oskrbi podrejenim uradom potrebne vsote da bo učiteljsko lahko redno prejemale svoje plače vsakega 1. v mesecu. — **Prepričani smo, da se da to urediti!**

— **§ So li usposobljenostni izpiti otro. vrtnaric in usposobljenostni izpiti učiteljic ročnih del, položeni na državnih učiteljskih pod sedanjim upravo brez veljave?** Menda že, Drugače bi pač ne mogli uvrstiti otroških vrtnaric in učiteljic ročnih del pod člen 6., kamor spadajo sluge in drugi uslužbenici brez vsakih izp. pitov. Do 1. oktobra 1922 uvrščene so bile med prejemke pod členom 5. Po devetih me-

secih pa se jih je brez vsakega obvestila uvrstilo pod člen 6. češ, da ne spadajo med činovnike, ker nimajo mature. Kaj so njihovi državni strokovni izpiti, kar nenkrat prišli ob svojo veljavo? Saj so različne kategorije nameščencev, ki tudi nimajo mature, a so po svojih strokovnih izp. pitih uvrščeni med činovnike in dobivajo draginjske doklade po členu 5. — **Apeliramo na merodajne kroge, da se zavzamejo za nas in izposlušajo, da se nas zopet uvrsti pod člen 5., kamor smo bile uvrščene do 1. oktobra 1922.**

— **§ Nezaslišano!** Vskado toži, da ne more s to plačo izhajati in res je nemo goče. A kaj naj porečemo me vrtnarice učiteljice žen. roč. del? Čujte kaka nebopijočna krivica se nam godi. Vsem se vsaj malo plače izboljšujejo a nam, ki imamo najmanj — se odteguje. — **Preteklo leto smo imele dobrih 100 K dnevno, s 1. okt. pr. l. se nam je pri plači odtegnilo 600 K; zakaj, ne vemo. Mislile smo, da je kaka pomota in nestrpnost čakale mes. november, a glej, zopet isti odbitek. Pisale smo na vse strani, nobenega odgovora a tudi denarja ne, le slišati je bilo, da ni denarja. Vprašamo ali ga samo za nas ni? Če ga res ni, naj bi se odtegnilo vsakemu par kron, ne pa samo nam pri že itak bori plači kar celih 600 K mesečno in to traja že 6 mesecev. Jeli mogoče pri tej draginji z 2400 K mesečno živeti, se obleči in obuti? Ali res ni nikogar, ki bi se zavzel za nas? Dolga imamo že čez glavo ker boste nismo mogle hoditi po zimi zato se tokrat javno obračamo na organizacijo s prošnjo, da nam izposluje vrtnarice mesečnih odtegljav in našo prejšnjo plačo, da poravnamo kar dolgujemo, vedne teriatve in beda nas ubijajo. — **Druga gorostasna krivica nas je zadelala danes kot strela z neba. Mnogo upanja se je stavilo v nove doklade, a na izplačilni poli stojita danes dve nam v obraz se režeči številki; 31 Din doklad za marec. Hvaležnejše bi bile ko bi tudi teh ne bilo, kajti to je sramotno.** Učiteljica začetnica prejme 186 Din a jaz, po dvajsetletnem trudopolnem delu beri in reci 31 Din, torej 1 Din dnevno. Povejte nam, prosimo Vas, kam se nas pravzaprav prišteva, k slugam? Mar ima sluga tudi usposobljenostni izpit? Sram nas je, da bi se pogreznilo v zemljo in sram je laho tudi one, ki nas puste kot vzgojiteljice z usposobljenostnim izpitom prištevati k slugam in ne preprečijo te gorostasne krivice. Kakor je potrebna učiteljica tako je tudi vrtnarica in učiteljica ženskih ročnih del. Obe ste vzgojiteljici, obe se trudita, vrtnaricična pljuča še več trpe. Res, da je učiteljica delj časa študirala, zato naj bo različna pri plači, a od ene do druge je le korak, pri teh drag. dokladah je naravnost prepad. Kje je pravica? Kako se rešuje socialno vprašanje? — **Še enkrat prosimo organizacijo, da napne vse sile da se nam poravnata storjena krivica, saj vam mora biti pri srcu ne samo blagor učiteljskega, temveč tudi blagor vrtnarice in učiteljice žen. roč. del, ker tudi te spadajo pod Vaše okrilje. — a — Informirali smo se na merodajnem mestu in prejeli sledeče informacije: Na podlagi člena 29 srbskega šol. zakona iz l. 1904, ki tvori dopolnilo k za nas veljavnemu členu 33 istega zakona so stalni oni učitelji in učiteljice, in spadajo pod člen 5 zakona o draginjskih dokladah z dne 28. febr. 1922, ki imajo polni zrelostni izpit na učiteljski. Državna oblast ne smatra usposobljenostnega izpita otroških vrtnaric in učiteljic žen. roč. del za enakovrednega z zrelostnim izpitom (maturu), ki ga literarno učiteljsko dela iz vseh predmetov, in ki je težji in zahteva znatno več študije. Zato je uvrstila otroške vrtnarice in učit. žen. roč. del pod člen 6 zakona o drag. dokladah, med neukazne državne uslužbenice. Državni sluge so uvrščeni še za en člen nižje in spadajo pod člen 7 zakona o draginjskih dokladah. Pokrajinska uprava je, v dobri veri, uvrstila prvotno pri prosvetnem oddelku otroške vrtnarice in učiteljice žen. roč. del pod člen 5 zakona o draginjskih dokladah; po ministerjalni odredbi na jih je morala prenesti v člen 6 istega zakona. Zaradi tega jim je pričela odtegovati preveč izplačane zneske. Glede stanovanskih doklad smo že zadnjič pojasnili položaj, ki bazira na istem členu šestem in smo zavzeli stališče Organizacija vztraja na stališču, da se imajo uvrstiti vse stalne učiteljice žen. roč. del in otroške vrtnarice pod člen 5 zakona o draginjskih dokladah in je že napravljena tozadevna vloga od strani organizacije in oddelka za prosveto v Ljubljani: brezpogojno zahteva organizacija, da se izplačajo stanovansko doklade tudi tema dvema kategorijama in da se takoj uredba v tem oziru popravi, neozizi-****

raje se na zahtevo uvrstitve teh dveh kategorij pod člen 5 zak. o drag. dokladah.

— **§ V zadnjem »pravniku«** je v notici »Osebnost in stanovansko doklade« tiskarski škrt zamešal nekaj vrstic. »1. Člen 5.«, kar je ob koncu, ima priti spredaj, takoj pod »A. Aktivni uslužbenici«. Nadalje se ima v drugi koloni 14 vrstic zamenjati z 20 vrstico, ker je tudi prenesena.

Pristopite k »Jugoslavski Matici«!

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

— **Do Šolske prireditve v Limbušu pri Mariboru dne 11. februarja t. l.** Na pustno nedeljo je naša šolska mladina priredila odraslim prav prijetno, pustnemu razpoloženju primerno zabavo, Deklamacije, po večini šaljivega značaja, izvajane s prav otroško prisrčnostjo in neprisiljeno gesto, so pokazale, da trud učiteljskega ni bil brezuspešen. Posebno obilo zabave pa je nudila zadnja točka »Viteški turnir na limbuškem gradu«, šaloigra v treh dejanjih, ki je občinstvo postavilo v ono dobo, ko je še na limbuškem gradiču stal star grad pozorišče romantičnega življenja viteštva in neplemenitih klaviritev. Največ smeha je vzbujal grajski norac Gašpar, ki je s svojo prleško živahnostjo novsem zadostil svoji težki nalogi. Dobro je izvršil svojo nalogo tudi Krok, vodja roparjev, dočim je grajskemu lovcu Svetku prav dobro pristojala — pohorska počasnost. Zadnji prizor se je ob velikem veselju zmage pijanih vitezov zaključil z rodoljubno pesmijo »Eno devo le bom ljubil«. Prireditve je v moralnem kakor tudi emotnem oziru prav dobro uspela in je poleg kritja stroškov za nabavo novega odra še ostal precej lep dobiček za nabavo šolskih potrebščin revnim šolarjem. Občinstvo je bilo z izvajanj in igro naših malčkov prav zadovoljno in se je razšlo z željo, da se v kratkem spet priredi šolska veselica. Tako je bil spet storjen nov korak k zblizanju med šolo in domom.

— **po 18. februarju 1923 je priredila šolska mladina na Bledu v korist revni šolski mladini predstavo: »Šivilja Klara«.** Z največjim zanimanjem je sledilo občinstvo poteku igre. Otroci so izvajali svoje vloge z veseljem. Posebno so ugajali srčkani palčki v svojih rdečih in zelenih kostumih. Tudi vile so izvršile prav dobro svoje vloge glede petja in plesa, Šiviljo Klara je igrala učenka 8. razreda Majda Hočvarjeva prav iz duše. Pohvalo zasluži tudi učenka III. razreda Jelčka Tomše. — S tem je bil najlepše poplačan trud učiteljskega. Med odmori je sviral učiteljski salonski orkester. Da znajo Blejci ceniti in spoštovati šolo, potrjuje dejstvo, da je bila dvorana Blejskega doma nabito polna. Morala se je igra na splošno željo ponoviti 4. marca in je bila dvorana zopet polna. Ob tej priliki je daroval g. graščak Kenda znatno vsoto za revne šolarje ter se obakrat udeležil predstave. Da bi bilo več takih šolskih prijateljev!

— **po Sv. Urbanu pri Ptujju.** Šolska mladina pri Sv. Urbanu je uprizorila prvič o božičnem času 1922. »Božičnico« in drugič dne 2. marca t. l. šolsko prireditve z nastopnim sporedom: 1. Pozdrav, 2. Petje, 3. Razni stanovi, 4. Sneguljčica (igra). Prva kakor druga prireditve sta bili dobro obiskani, posebno pa je bila šolska soba drugokrat nabito polna. Mnogo ljudi je moralo oditi, ker ni bilo več vstopnic in ne prostora. Šolski vodja je v pozdravnem govoru naglašal pomen šolskih prireditve ter vzpodbujal starše k večjemu zanimanju za šolo in za vzgojo otrok. Nato so otroci zapeli 3 nar. pesmi prav sigurno in z veliko vnemo. Posebno pa so učenci nastopali predstavljajoč razne stanove, kakor čevljar, mizar, dimnikar itd., s tako sigurnostjo in neprisiljenostjo, da so navzoči z navdušenimi klici in z zanimanjem sledili poedinim nastopom. Dobro je uspela tudi igra »Sneguljčica«. Srčkano sta uprizorila svojo vlogo Sneguljčica in Gašpar, zlasti pa so ugajali bradati palčki z raznobarnimi kapicami. Ljudstvo in mladina so bili s to prireditvijo prav zadovoljni. Vstopnina, ki je nadvse nepričakovano donesla čez 1800 K, je namenjena izpopolniti šolske knjižnice.

Šolske ljudske knjižnice.

— **ok Tovariši in tovarišice!** Maloštevilna slovenska deca v našem okolišu raztresena po vaseh, ne najde primerne družbe, da bi se zabavala v svojem materinskem jeziku. Navezana je edino na